

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.2.33>

ПОЯСНЕННЯ І ЗМІСТ ПРАВОПОРУШЕНЬ КАРНИХ ПОПЕЛНІНИХ В ІНСТИТУЦІЯХ КАРНО-ВИКОНАВЧИХ ТИПУ ЗАКРИТОГО НА УКРАЇНІ

Yan Strelyuk

*kandydat nauk prawnych,
student Katedry Działalności Prawnej i Antykorupcyjnej
Międzyregionalnej Akademii Zarządzania Personelem (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0003-3337-1286
e-mail: YanStrelyuk77@ukr.net*

Adnotacja. W artykule ujawniono pojęcie i treść wykroczeń karnych popełnionych w instytucjach karno-wykonawczych typu zamkniętego. Wyróżniono trzy grupy wykroczeń karnych popełnianych w zakładach karnych typu zamkniętego. Przeprowadzono szczegółową analizę stanowisk naukowców krajowych i zagranicznych na temat problemu popełnienia wykroczeń karnych w instytucjach karnych i wykonawczych typu zamkniętego. Sformułowano autorską definicję wykroczenia karnego popełnionego w tych instytucjach. Ustalono, że do najważniejszych zagadnień teoretycznych i praktycznych, które wpłynęły na praktykę sądową i wykonawczą, a teraz wymagają opracowania i badania, zaliczamy popełnienie przez skazanych w kolonii karnej rezonansowych wykroczeń karnych, takich jak: złośliwe niewykonanie wymogów administracji instytucji wykonania kar (art. 391 Kodeksu Karnego Ukrainy); działania, które dezorganizują pracę instytucji wykonania kar (art. 392 Kodeksu Karnego Ukrainy); ucieczka z więzienia lub z aresztu (art. 393 Kodeksu Karnego Ukrainy).

Słowa kluczowe: wykroczenie karne, skazany, personel, zakład karno-wykonawczy, zapobieganie.

CONCEPT AND CONTENT OF CRIMINAL OFFENCES COMMITTED IN CRIMINAL-EXECUTIVE INSTITUTIONS IN UKRAINE

Yan Strelyuk

*Ph. D. in Law,
Applicant at the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities
Interregional Academy of Personnel Management (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-3337-1286
e-mail: YanStrelyuk77@ukr.net*

Abstract. The article reveals the concept and content of criminal offenses committed in closed penitentiary institutions. There are three groups of criminal offenses committed in closed criminal institutions. A thorough analysis of the positions of domestic and foreign scientists on the problem of committing closed criminal offenses in penitentiary institutions. The author's definition of a criminal offense committed in these institutions is formulated. It is determined that among the most important theoretical and practical issues that have influenced judicial and executive practice and that now need to be studied and researched, we include the commission of high-profile criminal offenses by convicts in a correctional colony, such as: "malicious disobedience to penitentiary administration" (Article 391 of the Criminal Code of Ukraine); "actions that disorganize the work of penitentiary institutions" (Article 392 of the Criminal Code of Ukraine); escape from the place of imprisonment or from custody (Article 393 of the Criminal Code of Ukraine).

Key words: criminal offense, convicted, staff, criminal-executive institution, concept.

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВАХ ЗАКРИТОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Ян Стрелюк

*кандидат юридичних наук,
здобувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-3337-1286
e-mail: YanStrelyuk77@ukr.net*

Анотація. У статті розкрито поняття та зміст кримінальних правопорушень, учинених у кримінально-виконавчих установах закритого типу. Виокремлено три групи кримінальних правопорушень, що вчиняються у кримінальних установах закритого типу. Проведено ґрунтовний аналіз поглядів вітчизняних та закордонних учених на проблему вчинення у кримінально-виконавчих установах закритого типу кримінальних правопорушень. Сформульовано

авторське визначення кримінального правопорушення, що вчиняється в цих установах. Визначено, що до найбільш важливих теоретичних і практичних питань, що вплинули на судову і виконавчу практику та що нині потребують опрацювання і дослідження, ми відносимо вчинення засудженими у виправній колонії резонансних кримінальних правопорушень, як-от: «злісна непокірність вимогам адміністрації установи виконання покарань» (стаття 391 Кримінального кодексу України); «дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань» (стаття 392 Кримінального кодексу України); втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (стаття 393 Кримінального кодексу України).

Ключові слова: кримінальне правопорушення, засуджений, персонал, кримінально-виконавча установа, запобігання.

Вступ. Учинення кримінальних правопорушень у кримінально-виконавчих установах закритого типу (далі – КВУЗТ) є не досить розробленою проблемою. Саме тому ця проблема розглядається нами як надзвичайна подія, за результатами якої обов'язково має бути порушено кримінальне провадження і проводиться службова перевірка.

Водночас є кримінальні правопорушення, що не стали відомі за межами КВУЗТ, а адміністрація установи не зацікавлена в їхньому розслідуванні. Це так звані латентні кримінальні правопорушення, що за своїм змістом зумовлені об'єктивними і суб'єктивними чинниками.

Теоретичною базою дослідження вивчення поняття та змісту кримінального правопорушення, що вчиняється у КВУЗТ, виступають наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, які представляють різні галузі наукового знання: Л.В. Багрія-Шахматова, В.С. Батиргарєєвої, А.І. Богатирьова, І.Г. Богатирьова, О.І. Богатирьової, В.В. Василевича, В.О. Глушкова, Б.М. Головкина, В.К. Гришука, Т.А. Денисової, О.М. Джужі, А.І. Долгової, О.О. Дудорова, А.П. Закалюка, О.Г. Кальмана, О.Г. Колба, І.М. Копотуна, В.М. Кудрявцева, О.Г. Михайлика, С.С. Мірошніченка, Ю.В. Орла, М.С. Пузирьова, А.Х. Степанюка, В.М. Трубникова, О.О. Шкути й інших дослідників.

Основна частина. Метою статті є вивчення змісту кримінального правопорушення, яке вчиняється у кримінально-виконавчих установах закритого типу, завдяки чому ми надамо власне його авторське тлумачення.

Інститут кримінальних правопорушень (кримінальних проступків та злочинів) було запроваджено у Кримінальному процесуальному кодексі (далі – КПК) України ще з моменту його ухвалення у 2012 р. Однак законодавець не поспішав узгоджувати КПК та Кримінальний кодекс (далі – КК) України один з одним, лише віднедавна законодавець вніс зміни до КК України, запровадив інститут кримінальних правопорушень. Саме тому ми в дослідженні вживаємо термін «кримінальне правопорушення».

Водночас більшість учених-пенітенціаристів усе одно стверджують, що у кримінально-виконавчих установах Державної кримінально-виконавчої служби (далі – ДКВС) України засуджені й персонал цих установ учиняють саме новий злочин, що розглядається як різновид пенітенціарної злочинності, адже вчиняє його спеціальний суб'єкт.

Оскільки всі без винятку кримінально карані діяння чітко визначені у Кримінальному кодексі України, то можемо з упевненістю стверджувати, що кримінальне правопорушення – це передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), учинене суб'єктом кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 12 КК). Фактично це поняття виконує функції однієї з основоположних категорій кримінального права. Причому законодавець поділяє кримінальні правопорушення на два види: кримінальні проступки і злочини, а останні на: нетяжкі, тяжкі й особливо тяжкі (ст. 12 КК) (КК України, 2001).

Підставою для кримінальної відповідальності згідно зі ст. 2 КК України, є скоєння суспільно небезпечного діяння, яке містить у собі склад кримінального правопорушення. Тобто без складу кримінального правопорушення не може бути вчинено і кримінального правопорушення. Як ми вже зазначали, кримінальні правопорушення поділяються на злочини та кримінальні проступки.

Стосовно цього варто звернути увагу на позицію вітчизняного вченого М.І. Панова, який вважає, що кримінальне право як галузь публічного права становить систему правових норм, які визначають певне коло суспільно небезпечних діянь як кримінальні правопорушення, встановлює за їх учинення покарання й інші заходи кримінально-правового характеру. Це зумовлено також тим, як зазначає вчений, що норми кримінального права становлять зміст кримінального законодавства у формі КК України і визначають його сутність, зміст, структуру та формальну визначеність. Шляхом застосування цих норм здійснюється боротьба зі злочинністю в нашій державі, забезпечується охорона прав і свобод людини і громадянина, інших цінностей і благ фізичних та юридичних осіб суспільства і держави (Панов, 2019: 3–4).

Вітчизняна вчена Н.М. Мірошніченко під час розгляду визначення кримінального правопорушення у кримінальному праві пише, що, незважаючи на актуальність теми, у кримінальній науці ще не сформульовано сталого його визначення. Навіть більше, не було і комплексного дослідження цієї теми, хоча, як наголошує дослідниця, багато наукових робіт присвячені окремим видам кримінальних правопорушень (Мірошніченко, 2015). Поділяємо позицію вченої та констатуємо, що і наш предмет дослідження присвячено саме кримінальним правопорушенням, що вчиняються засудженими і персоналом у КВУЗТ ДКВС України.

Варто зазначити, що нині термін «кримінальне правопорушення» уживається в міжнародних документах і практиці Європейського суду з прав людини. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод у ст. 7 закріплює таке положення: «Нікого не може бути визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення на підставі будь-якої дії або бездіяльності, яка на час її вчинення не становила кримінального правопорушення за національним законодавством або міжнародним правом» (Протокол ратифікації Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Першого протоколу та

протоколів №№ 2, 4, 7 та 11 до Конвенції, 1997). Не може також, як зазначає вітчизняний учений Б.С. Галушко, суд призначити покарання тяжче, ніж те, що застосовувалось на час скоєння кримінального правопорушення (Галушко, 2012: 595).

Отож, учинення кримінальних правопорушень у КВУЗТ як засудженими, так і персоналом не лише є небезпечним посяганням на мету і завдання правосуддя та нормальну діяльність установ виконання покарань, а й перешкоджає досягненню мети покарання, виправлення, ресоціалізації засуджених та запобігання скоєнню ними нового кримінального правопорушення.

Крім того, ці кримінальні правопорушення є продовження їхньої злочинної діяльності, а тому держава вимушена витратити значні засоби, щоби мобілізувати значну частину персоналу ДКВС України, щоби запобігти цьому суспільно-небезпечному явищу. На жаль, як засвідчує практика діяльності КВУЗТ, суспільна небезпечність кримінальних правопорушень дуже часто поєднана із вчиненням інших кримінальних правопорушень, зокрема тяжких злочинів проти життя та здоров'я іншої особи, як засудженого, так працівника КВУЗТ.

Наведені обставини в сукупності вказують на необхідність і можливість розгляду в рамках окремого самостійного дослідження поняття та видів кримінальних правопорушень, що вчиняються у КВУЗТ як засудженими, так і персоналом. Варто також зазначити, що наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних учених у галузі кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології засвідчують низку системних положень та висновків, що прямо або опосередковано стосуються поняття та видів кримінальних правопорушень, що вчиняються у КВУЗТ.

Вказане надає можливість здійснити подальше поглиблення теоретичних знань про них, їхню історію та розвиток, а також визначити шляхи вдосконалення нормативно-правового й організаційно-управлінського забезпечення запобігання таким на стадії підготовки або скоєння.

До найбільш важливих теоретичних і практичних питань, що вплинули на судову і виконавчу практику та що нині потребують опрацювання і дослідження, ми відносимо вчинення засудженими у виправній колонії резонансних кримінальних правопорушень, як-от: «злісна непокоря вимогам адміністрації установи виконання покарань» (ст. 391 КК України); «дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань» (ст. 392 КК України); втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК України) (КК України, 2001).

Для розкриття змісту вчинення кримінальних правопорушень у КВУЗТ вважаємо за доцільне провести поглиблений аналіз тих кримінальних правопорушень, що вчиняють засуджені. Умовно їх можна поділити на три групи.

Перша група кримінальних правопорушень, що вчиняють засуджені у КВУЗТ, характеризується відносною нестабільністю. До них ми віднесли ст. 391 КК України. Соціально-правова зумовленість якої, на думку вітчизняної вченої К.В. Бондарєвої, полягає в тому, що кримінальна відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації установи виконання покарань є дієвим запобіжним засобом, який сприяє підтриманню належного правопорядку в установах виконання покарань та відіграє важливу роль в організації застосування основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених, а також запобігання скоєнню серед них нових кримінальних правопорушень (Бондарєва, 2018: 11).

До речі, вивчення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 391 КК України, у закордонних країнах показало, що в законодавстві найбільш розвинутих країнах світу (Сполучені Штати Америки, Великобританія, Франція, Німеччина, Японія та Російська Федерація) відсутня кримінальна відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації установ, що виконують покарання у виді позбавлення волі. Це пов'язано з тим, що в пенітенціарних установах цих країн діє така система профілактики вчинення кримінальних правопорушень, у якій унеможливується скоєння цього кримінального правопорушення. Тому ми пропонуємо вітчизняному законодавцю з урахуванням останніх теоретичних надбань кримінально-правової науки та сучасних реалій соціально-правової практики розглядати кримінальне правопорушення, передбачене ст. 391 КК України, як кримінальний проступок.

Як наступний вид кримінального пенітенціарного правопорушення визнаються дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань (ст. 392 КК України). Суспільна небезпечність дій, що дезорганізують роботу установ виконання покарань, визначається тим, що вони серйозно перешкоджають нормальній діяльності місць позбавлення й обмеження волі, досягненню цілей покарання, а в окремих випадках можуть призвести до інших тяжких наслідків (убивство, тілесні ушкодження, масові заворушення тощо).

Так, вітчизняний учений А.В. Ткаченко вважає, що дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань, перешкоджають зміцненню режиму утримання засуджених, залученню їх до суспільно корисної праці, проведення з ними соціально-виховної роботи та навчання, завдають шкоди всім засобам виправлення та ресоціалізації засуджених (Ткаченко, 2017: 9).

Отже, вказане кримінальне правопорушення завдає шкоди всім засобам виправлення та ресоціалізації засуджених. Воно перешкоджає зміцненню режиму утримання засуджених, залученню їх до суспільно корисної праці, проведенню з ними соціально-виховної роботи та навчання. Крім того, названі дії завдають серйозної шкоди самодіяльним організаціям засуджених.

Варто також зазначити, що суспільна небезпека кримінального правопорушення, передбаченого у ст. 392 КК України, зумовлюється низкою чинників, як-от загроза застосування або застосування насильства до засудженого або працівника виправної колонії. Скоєння таких дій у виправній колонії здатне спричинити не лише порушення їхньої нормальної діяльності та суттєво ускладнити оперативну обстановку,

а й створити негативну атмосферу серед самих засуджених, поставити під сумнів можливості адміністрації виправної колонії гарантувати безпеку засуджених і персоналу колонії.

Наступним видом ми виділимо втечу з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК України). До речі, криміналізація злочинності в установах ДКВС України завжди ставила перед державою необхідність кримінально-правового регулювання забезпечення реалізації порядку й умов відбування засудженими кримінального покарання позбавлення волі. А тому, встановлюючи кримінальну відповідальність за втечу з місця позбавлення волі або з-під варти, законодавець бере до уваги багато обставин, що утворюють передумови такого рішення.

Ці передумови, на думку вітчизняного вченого О.О. Некрасова, становлять систему, взаємопов'язані та взаємозумовлені одна одною. Водночас очевидна їхня відмінність у механізмі зумовленості, що, безсумнівно, впливає на законодавче закріплення, юридичну природу і покарання за злочини, що посягають на встановлений порядок виконання покарання у виді позбавлення волі (Некрасов, 2016: 13).

Цікавою, на нашу думку, у цьому контексті є позиція І.М. Копотуна стосовно того, що злочини, що призводять до надзвичайних ситуацій у виправних колоніях (а серед них і втечі), завдають шкоди або загрожують реальним завданням шкоди тим суспільним відносинам, що виходять за рамки одного родового об'єкта в межах загального об'єкта. Тобто, як зазначає вчений, не лише порушують встановлений законом порядок відправлення правосуддя і безпечні умови для персоналу та засуджених, життєдіяльності виправної колонії, а й громадську безпеку, громадський порядок, відносини власності, авторитет органів влади тощо. Сутність цих злочинних виявів полягає в тому, що вони апriorі визначаються кримінально-правовою наукою як множинність злочинів (Копотун, 2013: 113–114).

Варто також підтримати позицію вітчизняного вченого-пенітенціариста І.Г. Богатирьова, який суспільну небезпеку втеч із виправних колоній пояснює такими чинниками: унаслідок учинення втечі порушується принцип невідворотності покарання; сам факт втечі негативно впливає на інших засуджених, а також на злочинців, що перебувають на волі, породжує в перших надію на ухилення від відбування покарання, а у других – почуття безкарності за скоєні злочини; суспільна небезпека втеч збільшується ще й через те, що засуджені, які вчинили втечу, перебувають у нелегальному становищі, добувають кошти для існування злочинним шляхом, іноді втягують у злочинну діяльність інших осіб, особливо із числа молоді (Богатирьов, 2013: 442).

Отже, суспільна небезпечність кримінального правопорушення, передбаченого у ст. 393 КК України, характеризується тим, що форми і способи його вчинення можуть бути різні: від самовільного залишення особою, яка відбуває покарання, місця відбування до підкопів і втеч із застосуванням насильства до охорони, зброї, технічних засобів (Орел, 2016: 142).

Показовим прикладом використання технічних засобів під час скоєння втечі є використання гелікоптера засудженими Державної установи «Петрівська виправна колонія № 49» Кіровоградської області. Для цього засудженим було залучено низку осіб, серед яких один засуджений та декілька осіб, які були на волі, зокрема й пілот гелікоптера (Даньшин та ін., 2009: 308).

Другу групу кримінальних правопорушень, що вчиняють засуджені КВУЗТ, можна вважати найнебезпечнішими, тому що вони вчиняються проти життя і здоров'я людини, як-от: умисне вбивство (ст. 115 КК України); убивство через необережність (ст. 119 КК України); умисне тяжке й умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. ст. 121, 122 КК України), а також катування (ст. 127 КК України) (КК України, 2001).

Третя група кримінальних правопорушень, що вчиняються засудженими КВУЗТ, включає такі кримінальні правопорушення, як: крадіжка (ст. 185 КК України), грабїж (ст. 186 КК України), розбій (ст. 187 КК України). Найцікавішим видається те, що ці кримінальні правопорушення вчиняються частіше, ніж правопорушення з інших груп. Особливо часто це спостерігається під час отримання засудженими посилок від відвідувачів. До речі, на це свого часу звертав увагу вітчизняний кримінолог І.М. Даньшин. Учений, який досліджував злочинність у місцях позбавлення волі, писав, що нерідко речі і продукти харчування та предмети відбираються тими, хто виконує в колонії роль лідера (Даньшин та ін., 2009: 308).

Четверта група кримінальних правопорушень пов'язані із кримінальною субкультурою у КВУЗТ і незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. ст. 306, 307, 308, 309 КК України) (КК України, 2001). На жаль, рівень скоєння таких кримінальних правопорушень щорічно підвищується. Ще більш небезпечними вони стають, якщо вчиняються персоналом КВУЗТ.

Узагальнено вищезазначене і зауважити, що кримінальна ситуація у КВУЗТ нині має загрозливий характер. Якщо розглядати її за трьома рівнями безпеки (червоний, жовтий, зелений), то, за нашим дослідженням, КВУЗТ перебувають на жовтому рівні, а в деяких із них настає і червоний рівень. Наприклад, Державна установа «Бердянська виправна колонія (№ 77)», що нині діє, стала предметом закриття саме через червоний рівень безпеки, хоча і була виправною колонією мінімального рівня безпеки.

За даними вітчизняних учених, спостерігається високий рівень учинення кримінальних правопорушень персоналом КВУЗТ. Щодо цього вітчизняний науковець Ю.В. Орел пише, що в разі скоєння персоналом кримінальних правопорушень руйнується головна функція пенітенціарної системи – досягнення цілей покарання (Орел, 2016: 165).

Крім того, як показало дослідження, серед кримінальних правопорушень, що вчиняються персоналом КВУЗТ, у Міністерства юстиції України, громадськості й Уповноваженого Верховної Ради з прав людини викликають занепокоєння такі:

– у сфері службової діяльності: зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України); службова недбалість (ст. 367 КК України);

– у сфері корупційної діяльності: прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України);

– у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. ст. 306–309 КК України) (КК України, 2001).

Окремо варто зазначити скоєння персоналом КВУЗТ кримінальних правопорушень, пов'язаних із посяганням на життя та здоров'я особи засудженого, як-от: умисне вбивство (ст. 115 КК України); убивство через необережність (ст. 119 КК України); умисне тяжке й умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. ст. 121, 122 КК України), а також катування (ст. 127 КК України) (КК України, 2001).

Аналіз скоєних персоналом КВУЗТ за останні п'ять років кримінальних правопорушень показує, що найчастіше їх учиняють працівники: соціально-психологічної служби (23%); працівники відділу режиму й охорони (20%); працівники підрозділів нагляду і безпеки (16%); працівники медичної служби (15%); оперативні працівники (15%); працівники відділу інтендантського та господарського забезпечення (6%); начальники та заступники начальників КВУЗТ (4%); інші (1%).

На жаль, вищенаведені показники скоєння персоналом КВУЗТ кримінальних правопорушень свідчать про різноманітний зовнішній вплив на свідомість працівника (економічні, соціальні, правові чинники) та внутрішній вплив (постійні організаційно-управлінські зміни, психологічні та професійні чинники, серед яких останні роки набула поширення професійна деформація).

Також варто наголосити низьку роз'яснювальну роботу працівниками Департаменту з питань виконання кримінальних покарань ДКВС України, Міністерства юстиції України як правонаступника Державної пенітенціарної служби України щодо скоєння кримінальних правопорушень у КВУЗТ.

До речі, на запитання працівників, які вчинили кримінальне правопорушення у КВУЗТ, чи відповідають вони вимогам професійної діяльності із засудженими, позитивно відповіли 80%, негативно 20%. На запитання про неналежну підготовленість до роботи із засудженими 45% опитаних відповіли схвально, 34% зізналися, що не готові, решта – утримались. 86% респондентів вірять у провокації.

Висновки. На підставі вищевикладеного нами сформульовано авторське визначення кримінальних правопорушень, згідно з яким це різновид пенітенціарної злочинності, що вчиняється засудженими або персоналом протягом певного періоду і часу у кримінально-виконавчій установі закритого типу.

Список використаних джерел:

1. Богатирьов І.Г. Характеристика втеч з місць позбавлення волі або з-під варти. *Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія)* : посібник. Київ : НАВС, 2013. С. 440–448.
2. Бондарєва К.В. Злісна непокоря вимогам адміністрації установи виконання покарань : кримінально-правова та кримінально-виконавча характеристика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2018. 19 с.
3. Галушко Б.С. Поняття злочину у кримінальному праві. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. № 3. С. 591–597.
4. Копотун І.М. Запобігання злочинам, що призводять до надзвичайних ситуацій у виправних колоніях : монографія. Київ : ПП «Золоті ворота», 2013. 472 с.
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341–III.
6. Кримінологія : Загальна та Особлива частини : підручник / І.М. Даньшин та ін. ; за заг. ред. В.В. Голіни. 2-ге вид. переробл. і доп. Харків : Право, 2009. 288 с.
7. Мірошніченко Н.М. Щодо визначення поняття «кримінальне правопорушення». *Право і суспільство*. 2015. № 6 (2). С. 153–157.
8. Некрасов О.О. Кримінальна відповідальність за втечу з місця позбавлення волі або з-під варти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2016. 19 с.
9. Орел Ю.В. Кримінальна відповідальність за злочини проти нормальної діяльності органів і установ пенітенціарної служби України : монографія. Харків : ТОВ «В справі», 2016. 416 с.
10. Панов М.І. Кримінальне правопорушення та його види : лекція. Харків : Право, 2019. 52 с.
11. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР.
12. Ткаченко А.В. Кримінальна відповідальність за дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Дніпро, 2017. 18 с.

References:

1. Bohatyrov I.H. (2013). Kharakterystyka vtech z mistz pozbavlennia voli abo z-pid varty [Characteristics of escapes from places of imprisonment or from custody]. *Kryminolohichni zasady zapobihannia zlochynam v ustanovakh vykonannia pokaran Ukrainy (penitentsiarna kryminolohiia)*: posib. Kyiv: NAVS. pp. 440–448. [in Ukrainian].
2. Bondarieva K.V. (2018). Zlisna nepokora vymoham administratsii ustanovy vykonannia pokaran: kryminalno-pravova ta kryminalno-vykonavcha kharakterystyka [Malicious disobedience to the requirements of the administration of the penitentiary institution: criminal law and criminal executive characteristics]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].

3. Halushko B.S. (2012). Poniattia zlochynu u kryminalnomu pravi [The concept of crime in criminal law]. *Aktualni problemy derzhava i prava*. № 3. pp. 591–597. [in Ukrainian].
4. Kopotun I.M. (2013). Zapobihannia zlochinam, shcho pryzvodiad do nadzvychnykh sytuatsii u vypravnykh koloniiakh [Prevention of crimes leading to emergencies in penal colonies]: monohrafiia. Kyiv: PP “Zoloti vorota”. 472 p. [in Ukrainian].
5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2341–III. [in Ukrainian].
6. Danshyn I.M. ta in. (2009). Kryminolohiia: Zahalna ta Osoblyva chastyny [Criminology: General and Special parts]: pidruchnyk ; za zah. red. V.V. Holiny. 2-he vyd. pererob. i dop. Kh.: Pravo. 288 p. [in Ukrainian].
7. Miroshnychenko N.M. (2015). Shchodo vyznachennia poniattia “kryminalne pravoporushennia” [Regarding the definition of “criminal offense”]. *Pravo i suspilstvo*. № 6 (2). pp. 153–157. [in Ukrainian].
8. Nekrasov O.O. (2016). Kryminalna vidpovidalnist za vtechu z mistsia pozbavlennia voli abo z-pid varty [Criminal liability for escape from a place of imprisonment or from custody]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].
9. Orel Yu.V. (2016). Kryminalna vidpovidalnist za zlochyny proty normalnoi diialnosti orhaniv i ustanov penitentsiarnoi sluzhby Ukrainy [Criminal liability for crimes against the normal operation of bodies and institutions of the penitentiary service of Ukraine]. monohrafiia. Kharkiv: TOV “V spravi”. 416 p. [in Ukrainian].
10. Panov M.I. (2019). Kryminalne pravoporushennia ta yoho vydy [Criminal offense and its types]: leksiia. Kharkiv : Pravo. 52 p. [in Ukrainian].
11. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod 1950 roku, Pershoho protokolu ta protokoliv № 2, 4, 7 ta 11 do Konventsii [Ratification of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950, the First Protocol and Protocols № 2, 4, 7 and 11 to the Convention]: Zakon Ukrainy vid 17.07.1997 r. № 475/97-VR. [in Ukrainian].
12. Tkachenko A.V. (2017). Kryminalna vidpovidalnist za dii, shcho dezorhanizuiut robotu ustanov vykonannia pokaran [Criminal liability for actions that disrupt the work of penitentiary institutions]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Dnipro. 18 p. [in Ukrainian].